

פרשת וילך - שובה
כניסת השבת: 18:32
צאת השבת: 19:25
רבנו תם: 20:07
ד' תשרי התשפ"א
אופק רחובות

"עטרת מרדכי אליהו" בית תורה וחסד

בית מדרש יום וחצות לילה, לימוד משניות והזוהר הקדוש לעילוי נשמת הנפטרים, ובית תמחוז לנזקקים על שם ולעילוי נשמת מו"ר מרן הראשון המקובל האלקי הגה"צ הרב מרדכי אליהו זצוק"ל זע"א ולעילוי נשמת הצדיקים הקדושים: רבי יעקב רבי ישראל רבי מאיר רבי אעזר למשפחת אביהצירא זע"א וע"נ הנאונים הצדיקים: מרן הראשון זצוק"ל זע"א ומו"ר הרב יוסף עובדיה יוסף ומו"ר הרב יוסף מיכאל אברג'ל זצוק"ל זע"א

פרשת השבוע
מחורת מרן
הראשון זע"א

יעשה תשובה ויתכפר לו

רבי יוסף אלבו, בעל העיקרים, הקשה קושיה חזקה: כיצד מועילה התשובה? גם אם חזר בו האדם בדעתו ותיקן את מחשבתו, הרי שאת המעשה האסור שעשה לא יוכל לתקן!

והנה בגמרא בפסחים למדנו ששבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם, ואחד מהם היא התשובה, כמאמר הכתוב "בטרם הרים יְלָדוֹ... תשב אנוש עד יָקָא ותאמר שובו בני אדם". ופירש רש"י ע"ה שם: "עד יָקָא – עד ידכא לבו לפניך". ובמדרש הוסיפו: "עד דכדוכה של נפש", דהיינו: אפילו אם האדם נמצא במצב קשה, האדם גוסס, מועילה לו התשובה. וכלשון הרמב"ם "אפילו עבר כל ימיו ועשה תשובה ביום מיתתו ומת בתשובתו – כל עוונותיו נמחלין". (אמנם צריך לזכור, אמנם תשובתו תשובה, אך אין זו תשובה מעולה.

התשובה המעולה היא "ותאמר שובו בני אדם" וכדברי הגמרא (ע"ה י"ט ע"א): "א"ר עמרם אמר רב: אשרי מי שעושה תשובה כשהוא איש", שאינו מחכה עד "הדקה האחרונה", אלא מיד הוא שב מחטאו). עתה יובן העניין. חז"ל, באמירתם שתשובה קדמה לעולם, רוצים לבאר לנו, שכשם שבבריאת העולם אין לנו מושג, אין לנו הבנה כלל כיצד העולם עומד ומתקיים, אך אנו מבינים שהכל במאמרו של הקב"ה – כך גם לגבי התשובה. התשובה למעלה מהשגתנו ובינתנו, ואין אנו מבינים אותה.

כי מהי התשובה? "שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשה עוד וכו', ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם וכו', וצריך להתודות בשפתינו". גם חובת הווידוי שמביא הרמב"ם מקשרת אותנו אל בריאת העולם: כשם שהעולם עומד ומתקיים בכל יום ויום במאמרו של הבורא יתעלה ויתברך, כאמרו "לעולם ה' דברך נצב בשמים" – כך התשובה, שהיא בלב ובמאמר, "להתודות בשפתינו", מועילה לו האדם ומאפשרת לו לתקן את המעשה על ידי דיבור.

האמת היא ששאלה זו כבר נשאלה בירושלמי "שאלו לחכמה: חוטא מה עונשו? אמרה להם 'חטאים תִּרְדָּף רעה'. שאלו לנבואה: חוטא מה עונשו? אמרה להם 'הנפש החטאת היא תמות'. ובמדרש הוסיפו: "שאלו לתורה: חוטא מה עונשו? אמרה להם: יביא אשם ויתכפר לו. שאלו לקב"ה: חוטא מה עונשו? אמר להם: יעשה תשובה ויתכפר לו. היינו דכתיב "על כן יורה חטאים בדרך". הרי שהחכמה והנבואה, ולפי המדרש גם התורה, תמהים: כיצד יכולה תשובה לכפר על המעשה? ורק הקב"ה, העושה לפניו משורת הדין, הוא שברא את התשובה בחסד וברחמים, והוא המורה דרך לחטאים לעשות תשובה.

חסד גמור עשה עמו ה' יתעלה ויתברך כאשר נתן לנו את יום הכיפורים לסליחה ולמחילה על כל עוונותינו, יום שעליו נאמר "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם". וצריך לזכור את העיקר, ש"לפני ה' תטהרו". חזר בתשובה לפני יום הכיפורים! טהר עצמך לפני יום הכיפורים! אזי יכפר לך ה' על כל חטאתיכם. ואין לך דבר המועיל לתשובה יותר מלימוד התורה הקדושה. כך אמר הקב"ה "וקם העם הזה וכו' והפך את ברייתו וכו' ואנכי הסתר אסתיר". וסמוך ליה כתיב "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת, ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם, למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל". פשט הפסוק הוא: מטרת השירה היא לשמש כעדות על הדברים. אך יש לבאר פירוש נוסף: אדם שהגיע למצב של "והפך את ברייתו" – מה תקוותו? על כך עונה התורה: "למען תהיה לי השירה הזאת לעד" – לימוד התורה יתקן אותו. על כן יש לכתוב את התורה ולשים אותה בפיהם של ישראל, משום שעל ידי לימוד התורה ובזכותה הקב"ה מקבל את תשובתם. על כך אנו מתפללים: "השיבנו אבינו לתורתך, וקרבו לעבודתך, והחזירנו בתשובה שלימה". והיה רצון שזוכה כולנו לשוב בתשובה שלימה ולעבדו בלבב שלם.

(מתוך "דברי מרדכי")

תנא דבי אליהו
חיידשים בפרשה
מבית מדרשו

הוראות מעשיות ליום הכפורים

כתב הרמ"א (בסי' תרי"ג סעי' א'): "ויש לכל אדם לחפש ולפשפש במעשיו ולשוב מהם בעשרת ימי תשובה, וספק עבירה צריך יותר תשובה מעבירה ודאית כי יותר מתחרט כשיודע שעשה משאינו יודע. ולכן קרבן אשם תלוי הוצרך להיות יותר ביוקר מחטאת". עכ"ל.

למדנו מכאן שאין לסמוך בעשיית רק על אמירת סליחות ותחנונים, אלא יש גם לעשות חשבון נפש על כל מעשה, ובפרט על ספק עבירה. וכבר פסק הרמב"ם (הל' תשובה פ"ז ה"ג) שהתשובה היא לא רק על דבר שיש בו מעשה, כזנות גזל וגניבה, "אלא כשם שצריך אדם לשוב מאלו כך הוא צריך לחפש בדעות רעות שיש לו, ולשוב מן הכעס ומן האיבה ומן הקנאה ומן ההיתול ומרדיפת הממון והכבוד ומרדיפת המאכלות וכיוצא בהן, מן הכל צריך לחזור בתשובה. ואלו העוונות קשין מאותם שיש בהם מעשה, שבזמן שאדם נשקע באלו קשה לו לפרוש מהן. וכן הוא אומר: יעזוב רשע דרכו וכו', עכ"ל.

הרי שגם על מחשבה, על דעה רעה, על רדיפה לדבר המותר – מהכל צריכים לחזור בתשובה. ותשובה צריכה להיות במצוות שבין אדם למקום ובין אדם לחבירו לאחר שירצהו. לפיכך נאה ויפה מה שתיקן גאון עוזנו בעל הבא"ח (בן איש חי ש"ה וילך סעי' ה'), ששלח ציבור יאמר לפני "כל נדרי": "רבותי, תמחלו אחד לשני", והקהל יענה: "מחלנו".

בערב יום הכיפורים מצוה להרבות באכילה ושתיה. וכל מי שאוכל לשם שמים בערב כיפור מעלה עליו הכתוב כאילו צם תשיעי ועשירי (שו"ע אור"ח סי' תר"ד סעי' א'). כל אדם ישתדל לקיים מצוה זו, בין איש ובין אשה (עיין שדי חמד, אסיפת דינים, מערכת יום הכיפורים סי' א' אות ד').

מצוה להוסיף מחול על הקודש בערב יום הכיפורים (שו"ע סי' תרי"ח סעי' א'). בירושלים נוהגים להוסיף 40 דקות, ובכל הארץ 30 דקות. אשה צריכה להיזהר באופן מיוחד בעת הדלקת נרות בערב יום הכיפורים. עליה לדעת שכאשר היא מברכת את שתי הברכות: "להדליק נר של יום הכיפורים" ו"ישחיינו" – הרי היא מקבלת על עצמה תוספת יום כיפור, ואסור לה לעשות שום מלאכה, ואפילו סידור השולחן, רחיצת כלים וכו' (כה"ח תרי"א אות ט', בא"ח וילך סעי' ט').

טוב שכל אדם מישראל, בהגיע כחצי שעה לפני שקיעת החמה בערב יוה"כ, יאמר: "הריני מקבל עלי קדושת יום הכיפורים". זאת למרות שבבית הכנסת טרם אמרו "כל נדרי" ו"ישחיינו", בפרט באותם מקומות שמאחרים באמירת "כל נדרי" ו"ישחיינו" (עיין בה"ח סי' תרי"ט אות א'). הטוב ביותר הוא שיקדימו גם בבית הכנסת באמירת "כל נדרי" ו"ישחיינו" לפני השקיעה (עיין רמ"א סי' תרי"ט סעי' א' ובנו"כ שם).

יש להזהיר ולהיזהר שאדם חולה וחלוש שרופא רוב היתירו לו לאכול שיאכל לשיעורין בהרחק זמן כפי שיורה לו מורה הוראה, ואכילתו מצוה ואסור לו להחמיר על עצמו.

פסק הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ב ה"ז): "חייבים הכל לעשות תשובה ולהתודות ביוה"כ" לפיכך עיקר המצוה ביוה"כ זו תשובה ויודוי. ע"כ אדם שמתודה ביוה"כ חייב להזהר שלא יהיה בבחינת (ישעיהו כ"ט, ה"ג) "בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני" אלא יהא בבחינת (דברים ל', י"ד) "בפיך ובלבבך לעשתו".

צריכים להזהר שבמוצאי שבת יוה"כ לא יאחרו את תקיעת שופר יותר מ-25 דקות אחר השקיעה כדי שיתפללו ערביית בזמן, וחלשים, זקנים וחולים יוכלו לאכול מיד אחר ההבדלה (עיין בה"ח סי' תרכ"ד אות ה'). והמחמיר לעצמו, תע"ב.

יהי רצון שזוכה להחכם בספר החיים והשלום בספר גאולה וישועה, בספרם של צדיקים וחסידים, אכ"ר.

(מתוך "דברי מרדכי" ירח האיתנים)

הליכות עולם לו
מפסקי מרן
הראש"ל זצ"ל

דברים שבין אדם לחבירו

א. בערב כיפור - אין יום הכיפורים מכפר על עבירות שבין אדם לחבירו עד שירצה את חברו, שנאמר: "מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו". כלומר שרק מ"חטאתיכם" שהן "לפני ה'" לבד תטהרו ביום הכיפורים, אבל מה שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו.

ב. מבזה תלמיד חכם - כל המבזה תלמיד חכם אין רפואה למכתו, ובפרט בדורינו נעשה דבר זה קל בעיני אנשים וגורם חילול ה' ובזיון התורה. ולכן יהר אדם שלא לדבר סרה על שום תלמיד חכם בין אם הוא מרבותיו ובין אם לא. ואם יודע שחטא בלשונו כלפי תלמיד חכם בפניו או שלא בפניו, ילך ויבקש ממנו סליחה ברבים - אם חטא ברבים, וביחיד - אם חטא בינו לבינו. כי הקב"ה תובע עלבונו ועלבון תורתו.

ג. אם אדם פגע ח"ו ברבו, צריך לבקש ממנו מחילה אפילו אלף פעמים. ולא רק מרבו מובהק, אלא אפילו שמע ממנו דבר תורה חדש, צריך לבקש מחילה יותר מג' פעמים.

ד. פירוט החטא - כשמבקש מחילה מחברו יפרט בפניו על מה הוא מבקש מחילה, ואם חברו יתבייש בכך או שהוא מתבייש לפרט החטא או שזה יריגז את הנעלב שידע פרטים שלא ידע קודם - לא יפרט.

ה. בנינים מהוריהם - יבקשו הבנים מחילה מהוריהם וכן אשה מבעלה ובעל מאשתו, ואף אם לא יבקשו מחילה ימחלו להם כדי שלא יענשו בגללם ביום הכיפורים.

ו. בקשת סליחה אישית - מי שפגע בחברו והעליבו במילים או במעשים - צריך ללכת בעצמו ולבקש סליחה עד שהנעלב יסלח באמת. אך אם קשה עליו יבקש מחילה בטלפון, במכתב או על ידי שליח, ובפרט אם יודע שעל ידי שליח יתרצה חברו יותר.

ז. אם חטא לחברו ואין בידו אפשרות לפייסו (כגון שגר רחוק) יאמר: "רבונו של עולם, רצוני לפייס את חברי, אך איני יכול לפייסו כעת. הריני מתחייב לפייסו לכשיתאפשר". ויאמר זאת בלב שלם, כי ה' יודע תעלומות ונסתרות.

ח. בקשת סליחה כללית - נוהגים שבליל כיפור מכריז שליח הציבור שכל אחד ימחול לחברו, ויאמרו כל הציבור: "מחלנו". וזה יעורר על עצמו סגוריה גדולה שמחל לחברו אף על פי שלא יבקש ממנו, וכל שכן שהקב"ה ימחול לנו שאנו מבקשים ומתחננים לפניו.

ט. מחילת הנעלב - האיש אשר מבקשים ממנו מחילה, ימחול בלב שלם ולא יהא אכזרי, כי אין זה ממידת ישראל לנטור טינה, אלא ממידת עשוי שעליו נאמר: "ועברתו שמרה נצח". וכן כתוב על הגבעונים שלא מחלו למשפחת שאול: "והגבעונים לא מבני ישראל המה". אבל דרכן של זרע ישראל הוא להיות קשה לכעוס ונוח לרצות. וכשהחוטא מבקש ממנו למחול, ימחול בלב שלם ובנפש חפצה, ואפילו הצר לו הרבה, לא יקום ולא יטור, ולהיפך, כשיתבקש למחול לא רק שימחל, אלא אף יתפלל על המבקש לטובה. אין האדם מחוייב למחול על מה שעשה לו הגוי.

(מתוך "מאמר מרדכי למועדים")

סיפור השבוע
מעשיהם של צדיקים

יום הכיפורים

בערב יום כיפור, היה עושה הרב באשמורת הבוקר כפרות עם תרגול, ובעצמו שוחט ומכסה את הדם.

הורה להתחיל "לך אלי תשוקתי" כחצי שעה לפני השקיעה, כדי להספיק ברכת שהחיינו מבעוד יום.

הנהיג לומר בבית הכנסת עשרה מזמורי תהילים בליל יום הכיפורים, לאחר תפילת ערבית, לעילוי נשמת כל מתי ישראל, וזה חסד גדול, וגם בשמים יראו איך אנו מרחמים על אחרים וירחמו גם עלינו.

בליל יום הכיפורים לאחר התפילה, היה יושב בבית הכנסת בהדרת קודש ללמוד את כל הלכות סדר העבודה ליום הכיפורים במשנה תורה להרמב"ם, כולו אומר כבוד, לבוש בבגדי לבן ככהן גדול המשרת לפני ולפנים. בלכתו חזרה לביתו היה בקול דממה דקה מקדשות היום.

בסדר העבודה היה משתחוה בצנעה, והשולחן בינו לבין העם.

לפני תפילת הנעילה, מעורר את הלבבות בשיחת התעוררות.

לאחר ערבית וקידוש לבנה, היה הרב טועם מעט תה ועוגה, וניגש בזריזות לבניית הסוכה.

אשתו כגופו

הזמן הוא תפילת ותיקין בבוקרו של יום כיפור. החזן הוא הרב זצ"ל. לפתע מעזרת הנשים קול רחש והתרגשות. מישהי חשה לא בטוב, עד כדי עילפון. אחת הנשים צעקה מעזרת הנשים "רופא", והדבר יצר פניקה. תוך כדי ההמולה מישהי צעקה "זו הרבנית".

לפתע הופסקה התפילה. הרב אליהו עזב את בימת החזן, ניגש לרבנית והגיש לה מטפחת עם שמנים אתריים על מנת שתתעורר. כשראה שהיא מתאוששת שאל אותה: האם אפשר להמשיך? רק לאחר שווידא שהיא בסדר והיא נתנה לו אישור, ניגש והמשיך בתפילת כיפור...

כפרה על הנכד

כלתי הייתה בחדר לידה אחרי שעות רבות של צירים, אלא שהרחם שלה התהפך והיא נכנסה למצב של סכנה ממש. בבית החולים החליטו לנתח אותה, אבל לא הבטיחו תוצאות חיוביות. בדרך לא דרך הגעתי אל הרב אליהו זצ"ל, שהיה מאושפז אז בבית החולים, והוא אמר שבני יעשה לה מעל הראש כפרה כמו בערב יום כיפור, עם כסף שערכו שווה למחיר של עוף. **בני עשה** כפי שאמר לו הרב וברוך ה' הילדה נולדה בריאה ושלמה. אחריה ב"ה נולדו ילדים נוספים.

(מתוך "אביהם של ישראל")

לקבלת העלון השבועי מתורת מרן זצ"ל
(יש גם עלון לילדים) במייל:
ateretme@gmail.com
או להוריד מהאתר:
www.עטרת-מרדכי.co.il

להצטרפות לשיעור לימוד (שמע)
מתוק מדבש בוואטאפ/
שלחו "לימוד יומי" ל:
054 44 77 562

בית תורה וחסד - "עטרת מרדכי אליהו"
רחוב הרב זכריה מדאר 31 רחובות.
08-9397933 | 054-4477562
ateretme@gmail.com

העלון מוקדש לעילוי נשמת:

יצחק (איִזָּקה) גיקי בן פִּיָּה לוי, אהרון ניסן בן מלכה,
עמוס קלימו בן רחל, יעקב בן סאלם
מרים בת דוד, סלעית הדסה בת מלכה הי"ד